

Sankcije za kršitve človekovih pravic: reforma slovenske pravne ureditve?*

*Anja Sirk, Sebastjan Svete, Alja Dolžan, Eva Zimšek,
Mei Bralić Novak, Jernej Letnar Čeranič*

POVZETEK

Prispevek obravnava različne poskuse kako izboljšati uresničevanje vladavine prava v domačih in mednarodnih pravnih redih s pomočjo sankcij za kršitve človekovih pravic. V prispevku preučujemo, ali je potrebno dopolniti slovensko pravno ureditev glede obravnave kršitev človekovih pravic v tujini. V tej luči je namen našega članka prispevati k ponotranjenju vrednote človekove dostojanstva kot ključne vrednote slovenske ustavne demokracije. Hkrati želimo spodbuditi potrebne spremembe na področju človekovih pravic in sankcioniranja kršiteljev tudi v slovenski pravni ureditvi. Prispevek je v razdeljen na štiri dele. V drugem delu predstavljamo zgodovinski vidik zadeve Magnitsky in njen pomen za varstvo človekovega dostojanstva, pravičnosti in človekovih pravic. V tretjem delu obravnavamo primerjalnopravno ureditev sankcioniranja kršitev človekovih pravic v izbranih državah, ki so po smrti Sergeja Magnitskega sprejele novo zakonsko ureditev. V četrtem delu predstavljamo in utemeljujemo razloge za spremembo slovenske ureditve, pri čemer v petem delu analiziramo podajamo različne modele za njeno reformo.

Ključne besede: Magnitsky, kršitve človekovih pravic, omejevalni ukrepi, sankcije

* Prispevek je nastal v okviru projekta »Magnitsky«, ki je v študijskem letu 2020/21 potekal v okviru predmeta Upravno pravo na Evropski pravni fakulteti Nove univerze. V projektu je pod mentorstvom prof. dr. Jerneja Letnar Čeraniča sodelovalo pet študentov 3. letnika.

Sanctions for human rights violations: reform of the Slovenian legal system?

ABSTRACT

The article discusses various attempts to improve to improve the protection of the rule of law in the domestic and international legal orders through sanctions for human rights violations. It examines the need to reform the Slovenian legal system regarding the treatment of human rights violations committed abroad. In this light, the purpose of our article is to contribute to the internationalization of the value of human dignity as a key value of Slovenian constitutional democracy. At the same time, this article aims to encourage the necessary reform in the field of human rights and sanctions in the Slovenian legal system. The article is divided into four parts. Section II presents the historical aspect of the Magnitsky case and its importance for the protection of human dignity, justice and human rights. Section III discusses the comparative legal regulation of sanctioning human rights violations in selected countries that adopted new legislation after the death of Sergei Magnitsky. Section IV presents and substantiates the reasons for the reform of the Slovenian system, while section V analyzes and submits various models for its reform.

Keywords: Magnitsky, human rights violations, restrictive measures, sanctions

1. Uvod

Evropska unija (EU) temelji na varstvu človekovih pravic, ustavne demokracije in vladavine prava.¹ Kljub številnim notranjim izzivom, se pogosto zdi kot oaza v globalnem oceanu zlorab človekovega dostojanstva.² Zato je pomembno, da si institucije EU in njene države članice prizadevajo za uresničevanje človekovih pravic ne le doma, temveč povsod, kjer domače države ne želijo oziroma ne zmorejo varovati človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Podobno velja tudi za slovensko državo, ki je pred tri-

¹ Bobek, 2017; Bobek, Adams-Prassl (ur.), 2020; Avbelj, Letnar Čerňič, 2020; Belavusau, Gliszczynska-Grabias, 2020.

² Lenaerts, Gutiérrez-Fons, 2014, str. 1559–1594; Schabas, 2015; Ferraro, Carmona, 2015.

desetimi leti nastala zaradi sistematičnih kršitev v prejšnji državi.³ Kako naj slovenska država obravnava domnevne kršitelje sistematičnih kršitev človekovih pravic v tujih državah?

Ali naj zasleduje idealistično držo, ki lahko hkrati ogrozi svoje gospodarske, zunanje politične in ostale interese ali pa naj deluje bolj pragmatično? Ali naj slovenska država sprejema sankcije in denimo omeji vstop oziroma zamrzne finančna sredstva osebam, ki so bile domnevno vpletene v sistematične kršitve človekovih pravic? Nekaterne države so v zadnjih letih sprejele različne pravne vire, največkrat v obliki t. i. Magnitskyjevih zakonov, ki na različne načine sankcionirajo kršitelje človekovih pravic. Ameriški kongres je kot prvi že leta 2016 sprejel »Globalni Magnitskyjev zakon«, ki osebam, povezanim s kršitvami človekovih pravic, preprečuje vstop na ameriško ozemlje in uvaja zamrznitev njihovega premoženja.⁴ V decembru 2020 je Svet Evropske unije sprejel nov sistem sankcij za kršitve človekovih pravic. V prispevku se sprašujemo, ali tudi slovenska država potrebuje Magnitskyjev zakon ali novelo že veljavnih zakonskih ureditev.⁵

Občasno so tragedije, ki zahtevajo nedolžne žrtve, prav tiste, ki osvetlijo pomanjkljivosti in problematike v družbi ter postanejo navdih za poznejše spremembe zakonodaje. Takšen primer je bil tudi Sergej Magnitsky, ruski žvižgač, katerega aretacija in smrt v rokah ruskih oblasti je pripeljala do osvetlitve hudega primera korupcije ruskih uradnikov in je zagotovila odziv širše mednarodne javnosti. Ravno ta tragičen primer je bil vzpodbuda za ustvarjanje nove pravne ureditve, ki bi sankcionirala kršitelje človekovih pravic.⁶

Temelj svobode in pravičnosti, ki omogočata ohranitev miru v svetu, je priznanje prirojenega dostojanstva in enakih ter neodtujljivih pravic slehernega posameznika.⁷ Slovenska država je nastala in deluje na varovanju človekovih pravic.⁸ V smislu pogodbene teorije države je prav zaščita teh pravic in dostojanstva posameznika, glavna naloga državnega suverena,⁹ oziroma državnih organov, ki jih je ljudstvo, ki ima v sodobnih demokratičnih druž-

³ Letnar Černič, 2018; Letnar Černič et al., 2018.

⁴ Global Magnitsky Human Rights Accountability Act, S284, 18. 4. 2016.

⁵ Uredba Sveta (EU) 2020/1998, 7. 12. 2020, str. 1–12; Sklep Sveta (SZVP) 2020/1999, 7. 12. 2020, str. 13–19.

⁶ ESČP Magnitskiy in drugi proti Rusiji, št. 32631/09 in 53799/12, 27. 8. 2019.

⁷ Splošna deklaracija človekovih pravic, Sklep o objavi besedila, Preambula, 1. odstavek.

⁸ Šturm, 1998.

⁹ Cerar, 2018, str. 101.

bah oblast, pooblastilo, da zanj izvajajo suverenost.¹⁰ Sistematične in vesplošne kršitve človekovih pravic se niso dogajale le v preteklosti, temveč tudi po sprejetju Splošne deklaracije človekovih pravic in mednarodnih pogodb OZN za varstvo človekovih pravic.¹¹ Primeri, kot je Magnitsky, pa dokazujejo da se prav običajen človek lahko zoperstavi zoper samovoljne prakse vsakokratnih oblasti in z njimi povezanih omrežij. Čeprav je Magnitskega njegov boj za pravičnost stal življenja, je postal eden izmed mnogih simbolov boja za človekove pravice v Rusiji. Njegovo delo in odkritje goljufije ni le izpostavilo ruske državne uradnike, ampak je tudi pokazalo javnosti, da lahko posameznik pri svojem vsakodnevnem delu ustvarja boljši jutri.

Prispevek obravnava različne poskuse kako izboljšati uresničevanje vladavine prava v domačih in mednarodnih pravnih redih s pomočjo sankcij za kršitve človekovih pravic V tej luči je namen našega članka prispevati k ponotranjenju vrednote človekove dostojanstva kot ključne vrednote slovenske ustavne demokracije. Hkrati želimo spodbuditi potrebne spremembe na področju človekovih pravic in sankcioniranja kršiteljev tudi v slovenski pravni ureditvi. Prispevek je v razdeljen na štiri dele. V drugem delu predstavljamo zgodovinski vidik zadeve Magnitsky in njen pomen za varstvo človekovega dostojanstva, pravičnosti in človekovih pravic. V tretjem delu obravnavamo primerjalnopravno ureditev sankcioniranja kršitev človekovih pravic v izbranih državah, ki so po smrti Sergeja Magnitskega sprejele novo zakonsko ureditev. V četrtem delu predstavljamo in utemeljujemo razloge za spremembo slovenske ureditve, pri čemer v petem delu analiziramo podajamo različne modele za njeno reformo.

2. Zgodovinski kontekst

Sergej Magnitsky je bil ruski odvetnik, davčni revizor in žvižgač, ki je odkril množično goljufijo s strani vladnih uslužbencev, ta razkritja pa so vodila do njegove aretacije.¹² Svetoval je skladu Hermitage Capital, gospodarski družbi za upravljanje premoženja s sedežem v Londonu, katere direktor in soustanovitelj je bil

¹⁰ Novak, 2010, str. 37.

¹¹ Splošna deklaracija človekovih pravic, Preambula, 2. odstavek.

¹² Russell.

ameriški državljani Bill Browder.¹³ Leta 2007 je skupina uradnikov ministrstva za notranje zadeve uspela pridobiti 230 milijonov dolarjev denarnih povračil od ruske države.¹⁴ Z goljufijo so prevzeli tri družbe, ki so bile v lastništvu Hermitage Capitala.¹⁵ Večina osebja tega podjetja je zbežalo v tujino, Magnitsky pa je ostal v Moskvi in razkril prevaro. Odkril je, da se milijoni dolarjev davčnih plačil podjetja stekajo na privatne bančne račune ruskih uradnikov. Uradniki, ki jih je obtožil prevare, so dosegli, da so ga novembra 2008 ruske oblasti pridržale zaradi domnevnega sotorilstva pri utaji davkov, kljub aretaciji pa je zavrnil umik svojega pričanja.¹⁶ V priporu so ga pazniki pretepali, pri čemer ni bil deležen nujne medicinske pomoči, onemogočeni so mu bili obiski s strani obiskov družine.¹⁷ Umrli je v zaporu, star 37 let.¹⁸ Browder je bil izgnan iz Rusije zaradi domnevnega ogrožanja nacionalni varnosti, sam pa je trdil, da predstavlja grožnjo koruptivnim ruskim uradnikom in birokratom. Prepričan je bil, da je bil izgnan zato, da bi podjetje bilo lažja tarča za izkoriščanje.¹⁹

Po smrti Magnitskega je bil primer obravnavan na Evropskem sodišču za človekove pravice, kjer pa je trajalo deset let, preden je bila podana končna odločitev. Evropsko sodišče za človekove pravice je leta 2019 obsodilo Rusijo zaradi večkratnih kršitev členov Evropske konvencije o varstvu človekovih pravicah (EKČP), med drugim zaradi kršitve prepovedi nečloveškega in ponižujočega ravnanja (3. člen EKČP), postopkovne obveznosti glede pravice do življenja (2. člen EKČP) pravice do svobode (5. člen EKČP) in pravice do poštenega sojenja (6. člen EKČP).²⁰ Evropsko sodišče je ugotovilo, da je »... posmrtni postopek zoper gospoda Magnitskega, ki se je končal z njegovo obsodbo, kršil zahteve prvega odstavka 6. člena Konvencije zaradi inherentne nepoštenosti postopka«.²¹

Poroka svobode in pravičnosti v sodobni demokratični družbi sta legalnost in legitimnost oblasti. Oblast države, ki ima monopol nad fizično prisilo, je po sodobnih merilih legitimna, če je demo-

¹³ Browder, 2015; Browder, 2020.

¹⁴ Magnitsky wins Russian rights battle 10 years after his death, BBC News, 2019, e-vir.

¹⁵ Prav tam. Glej tudi Browder, 2015.

¹⁶ Prav tam.

¹⁷ Prav tam. Podrobneje glej Letnar Čerňič, 2019, e-vir.

¹⁸ Magnitsky wins Russian rights battle 10 years after his death, BBC News, 2019, e-vir.

¹⁹ Russia 'is now a criminal state', says Bill Browder, BBC News, 2009, e-vir.

²⁰ ESČP Magnitskiy in drugi proti Rusiji, št. 32631/09 in 53799/12, 27. 8. 2019. Glej tudi Magnitsky wins Russian rights battle 10 years after his death, BBC News, 2019, e-vir.

²¹ ESČP Magnitskiy in drugi proti Rusiji, št. 32631/09 in 53799/12, 27. 8. 2019, 283. odstavek.

kratično izbrana, če spoštuje človekove pravice in temeljne svoboščine.²² Legitimnost državne oblasti stoji in pade z vprašanjem spoštovanja pravne države v smislu formalne, to je postopkovne pravičnosti.²³ Gre za ključno vprašanje pravičnosti delovanja državnih organov v odnosu do (vedno podrejenega) posameznika. Glavno vodilo je, da lahko država (državni organi) omejujejo ali posegajo v pravice posameznika zgolj z namenom zavarovanja enakovrednih pravic drugih posameznikov, bodisi neposredno ali posredno preko javnega interesa. Preseganje tega vodila vodi v avtorsko državo, tiranijo in zatiranje, ki lahko rezultira v uporabo zoper tako oblast.²⁴ Udejanjanje pravičnosti, svobode in zaščite človekovih pravic pa je vedno odvisno od delovanja posameznikov in ne od abstraktnega pojma države (državnega organa). Zloraba oblasti gre vedno v škodo posameznika, ki se sooči z državnim organom v imenu katerega drug posameznik zlorablja oblast. Ker je v naravi oblasti, da se njeni nosilci menjajo, pa gre zloraba oblasti v končnem vedno tudi v škodo države ali vsaj novih nosilcev oblasti. Država tako zlorabe slej ko prej zazna in sankcionira. Da bi posamezniki, ki delujejo v nasprotju s svobodo in pravičnostjo, in z zlorabo državne oblasti hudo kršijo človekove pravice, zavarovali sebe in pridobljene koristi, premoženje pogosto umikajo v druge države in se, če je potrebno, tudi sami tja umaknejo. Namen zakonodajnih prizadevanj je predvsem, da se posameznikom prepreči uživanje svobode in premoženja, ki so ga pridobili s hudim kršenjem človekovih pravic, kar pa ima hkrati tudi učinke specialne in generalne preprečitve.

3. Primerjalnopravna ureditev

Kalvarija Sergeja Magnitskega je v zadnjem desetletju spodbudila številne države, da so v zadnjih letih sprejele oziroma reformirale svoje zakonske ureditve, ki omogočajo sankcioniranje domnevnih storilcev kršitev človekovih pravic v okviru meja njihovega državnega ozemlja. Leta 2012 so države začele sprejemati t. i. »zakone Magnitsky«, ki urejajo sankcije za tiste posameznike, ki so bili odgovorni ali so le sodelovali pri kršenju Magnitskyjevih temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Med državami, ki imajo

²² Novak, 2010, str. 44.

²³ Prav tam.

²⁴ Splošna deklaracija človekovih pravic, Preambula, 3. odstavek.

poseben zakon ali so le spremenile oz. dodale člene svojih že obstoječih zakonov, v duhu Magnitskega, so med drugimi:

- Združene države Amerike (leta 2012 in 2016),
- Estonija (leta 2016),
- Združeno kraljestvo (leta 2017 in leta 2018),
- Kanada (leta 2017),
- Litva (leta 2017),
- Latvija (leta 2018),
- Gibraltar (leta 2018),
- Jersey (leta 2018).²⁵

Posameznikom, ki so domnevno vpleteni v kršitve človekovih pravic, ti akti prepovedujejo vstop in se jim zamrzne premoženje v teh državah. Poleg tega je vsaka od teh držav določila seznam oseb, ki so obsojeni na podlagi teh zakonov in navedenih sankcij kršenja Magnitskyjevih temeljnih človekovih pravic. Združeno kraljestvo je denimo v letu 2020 na seznam uvrstilo je 49 posameznikov in pravnih oseb iz Rusije, Savdske Arabije, Mjanmara in Severne Koreje.²⁶ V nadaljevanju tega poglavja predstavljamo pravne ureditve sankcioniranja posameznikov za kršitev človekovih pravic v Združenih državah Amerike, Estonije, Združenega kraljestva, Litve, Latvije, Gibraltarja in v okviru Evropske unije.

Ameriški Kongres je že 18. maja 2016 sprejel »Global Magnitsky Human Rights Accountability Act« (GMA).²⁷ Ta je usmerjen zoper tuje osebe,²⁸ ki so »odgovorne za izvensodne uboje, mučenje ali hudo kršenje mednarodno priznanih človekovih pravic osebam, ki so izpostavile nezakonite aktivnosti državnih uradnikov«²⁹ in »osebam, ki so skušale pridobiti, uveljaviti, širiti, braniti ali drugače spodbujati mednarodno priznane človekove pravice in svoboščine, predvsem pravice do izražanja, svobode veroizpovedi, združevanja, zbiranja, poštenega sojenja in demokratičnih volitev«.³⁰ Usmerjen je tudi zoper vse tiste, ki so delovali kot pomočniki ali v imenu omenjenih kršiteljev,³¹ in zoper državne uradnike in njihove sodelavce, ki so odgovorni ali so sodelovali pri dejanjih velike korupcije in oškodovanja zasebnega ali javnega premoženja za

²⁵ Browder, 2020, str. 3-4.

²⁶ Harding, Chulov, 2020.

²⁷ Global Magnitsky Human Rights Accountability Act, S284, 18. 4. 2016. Glej tudi Firestone, Contini, 2018, str. 617–628; Ruys, 2017.

²⁸ Pojem oseba (»person«) zajema tako fizične kot prave osebe. GMA, SEC. 2, 2. odstavek.

²⁹ GMA, SEC. 3, (a), odstavek (1)(A).

³⁰ Prav tam, odstavek (1)(B).

³¹ Prav tam, odstavek (2).

osebne koristi,³² ali so pri tem kakorkoli sodelovali.³³ Omenjenim kršiteljem človekovih pravic je prepovedan vstop v ZDA³⁴ in uvedene so različne vrste blokiranja njihovega premoženja.³⁵ Glede načina blokade premoženja ameriški zakon GMA napotuje na uporabo drugih zakonov.³⁶ Predsednik lahko uvede sankcije,³⁷ na predlog ustreznega kongresnega odbora ali na podlagi informacij drugih držav ali nevladnih organizacij, ki bdijo nad kršitvami človekovih pravic.³⁸ Uvedbo sankcij zoper določene osebe lahko predlagajo tudi nekateri drugi člani administracije.³⁹ Predsednik ugotovi, ali je šlo res za navedene kršitve in ali bo in v kakšni meri bo ukrepal.⁴⁰ Predsednik, pod določenimi pogoji odloča kdaj bo sankcije umaknil.⁴¹ O izvajanju GMA predsednik poroča kongresu.⁴²

Estonija je decembra 2016 postala prva evropska država, ki je zaradi zadeve Magnitsky sprejela zakonodajo, ki tujcem, vpletenim v hude kršitve človekovih pravic prepoveduje vstop v državo. Amandma je dopolnil estonski zakon o izgonu iz države in prepovedi vstopa iz leta 1998.⁴³ Zakon daje pooblaščenim organom pravico, da prepovejo vstop ljudem, če »obstajajo informacije ali utemeljen sum«, da so sodelovali pri dejavnostih, ki so povzročile »smrt ali resno škodo za zdravje osebe«, ali »neutemeljeno obsodbo za kaznivo dejanje iz političnih razlogov«.⁴⁴ Posledično je Estonija sprejela seznam tujih državljanov, katerim je vstop na njen teritorij prepovedan.

Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske nima enotnega tovrstnega zakona, ampak so uvedli posamezne elemente oziroma amandmaje že obstoječim zakonom.⁴⁵ V zakonu o premoženju, pridobljenem s kaznivim dejanjem (Proceeds of Crime Act 2002) so razširili 13. poglavje. Sprejeli so tudi zakon

³² Prav tam, odstavek (3).

³³ Prav tam, odstavek (4).

³⁴ Prav tam, odstavek (1).

³⁵ Prav tam, odstavek (2).

³⁶ Prav tam, (f), napotuje na uporabo Emergency Economic Powers Act (50 U.S.C.1705).

³⁷ Prav tam, (a).

³⁸ Prav tam, (c).

³⁹ Prav tam, (i).

⁴⁰ Prav tam, (d).

⁴¹ Prav tam, (g).

⁴² Prav tam, SEC. 4.

⁴³ Obligation to Leave and Prohibition on Entry Act, 18. 1. 2017.

⁴⁴ Prav tam, 29. člen.

⁴⁵ Glej Smith, Dawson, 2020.

o financiranju kriminala (Criminal Finances Act 2017).⁴⁶ Njegova najpomembnejša določba kot nezakonito ravnanje določa hudo zlorabo ali kršitev človekovih pravic.⁴⁷ Bila je spremenjena z namenom uvedbe elementov, podobnih GMA, v zakonodajo Združenega kraljestva.⁴⁸ Definicijo nezakonitega ravnanja so razširili,⁴⁹ tako da je odslej nezakonito »ravljanje, v državi ali ozemlju zunaj Združenega kraljestva, ki predstavlja ali je povezano s hudo zlorabo ali kršitvijo človekovih pravic (mučenje, nečloveško ravnanje ali trpljenje druge osebe) in ki bi, če bi se zgodilo v delu Združenega kraljestva, šlo za kaznivo dejanje, katerega bi se lahko preganjalo po kazenskem pravu ...«. ⁵⁰ Hkrati so v zakonu o preprečevanju pranja denarja (Sanctions and Anti-Money Laundering Bill) spremenili 1. poglavje tako, da so med hude kršitve človekovih pravic vključili kaznivo dejanje mučenja.⁵¹ Na tej podlagi lahko britanska vlada sankcionira tako fizične kot pravne osebe.⁵² Omembe vredno pa je tudi to, da je na podlagi sankcij zakona o kršenju človekovih pravic (The Global Human Rights Sanctions Regulations 2020) Združeno kraljestvo sankcioniralo 49 oseb, med katerimi so bile nekatere vpletene v smrt Magnitskega, drugepa so sodelovale pri podobnih kaznivih dejanjih.⁵³

Litva je kot peta država po vrsti uvedla ukrepe »Magnitsky«, pri čemer država sicer ni sprejela enotnega akta, pač pa je novelirala obstoječi Zakon o pravnem statusu tujcev in mu dodala nove člene.⁵⁴ Litvanski parlament je novelo sprejel 16. novembra 2017, ob obletnici umora Sergeja Magnitskega.⁵⁵ Zakonodajni organ je omenjenemu zakonu dodal določbo glede razlogov za prepoved vstopa v državo, ki vključuje tudi hude kršitve človekovih pravic.⁵⁶ Litvanski parlament je novelo sprejel zaradi boja proti nekaznovanosti za hude kršitve človekovih pravic,⁵⁷ ureditev pa zaenkrat vključuje le prepoved vstopa v državo za

⁴⁶ Criminal Finances Act 2017, 2017, c. 22, 13 (2). člen.

⁴⁷ Prav tam.

⁴⁸ Prav tam.

⁴⁹ Prav tam.

⁵⁰ Prav tam.

⁵¹ Sanctions and Anti-Money Laundering Act 2018, c. 13, 1 (2) (f). člen.

⁵² Prav tam, 9. člen.

⁵³ Glej The Global Human Rights Sanctions Regulations 2020.

⁵⁴ Zakon Republike Litve o pravnem statusu tujcev, 6. 11. 2017.

⁵⁵ Picard, 2017, e-vir.

⁵⁶ Zakon Republike Litve o pravnem statusu tujcev, 6. 11. 2017.

⁵⁷ Jegelevicius et al., 2017, e-vir.

obdobje do pet let.⁵⁸ Zakon določa nacionalni seznam oseb, ki jim je prepovedan vstop v državo, na katerem so večinoma ruski državljani, predstavniki organov pregona in politiki, ki so pomembno prispevali k zatiranju državljanskih pravic in svoboščin v Rusiji ali pa so bili neposredno vpleteni v kršitve človekovih pravic.⁵⁹

Latvija je kot šesta država na svetu sprejela pravni okvir in sicer v obliki resolucije. Latvijski parlament, t. i. Saeima, je v njej oznanil sankcije prepovedi vstopa v državo in zamrznitve premoženja proti devetinštiridesetim ruskim državljanom, ki naj bi bili vpleteni v smrt Sergeja Magnitskega.⁶⁰ Latvijski parlament v resoluciji poudarja, da so človekove pravice in pravna država sestavni del mednarodnega prava in da Republika Latvija s sprejetjem tega resolucije »potrjuje svojo zavezanost k spodbujanju mednarodne pravičnosti in spoštovanja človekovih pravic.«⁶¹ Prav tako so države podpisnice dolžne zagotoviti ustrezne sankcije, kot so prepoved vstopa in zamrznitev premoženja za storilce takih kaznivih dejanj.⁶² Latvijski parlament je v resoluciji predlagal vladi uvedbo ciljno usmerjenih sankcij zoper vpletenim v zadevo Magnitsky.⁶³

Gibraltar je leta 2018 sprejel amandma k Zakonu o premoženjski koristi, pridobljeni s kaznivim dejanjem iz leta 2015 (*Proceeds of Crime (Amendment) Act 2018*).⁶⁴ na podlagi zadeve Magnitsky.⁶⁵ Amandma je razširil opredelitev »nezakonitega ravnanja« tudi na ravnanja uradnikov izven teritorija Gibraltarja, ki pomenijo hudo kršitev človekovih pravic, v zakonu opredeljenih kot »mučenje ali nečloveško, kruto bodisi ponižujoče ravnanje z osebo, ker je ta oseba pridobivala, uveljavljala, branila ali spodbujala človekove pravice ali poskušala razkriti hudo kršitev človekovih pravic s strani javnih uslužbencev.«⁶⁶

Evropski parlament je marca 2019 sprejel Resolucijo o evropskem sistemu sankcij za kršitve človekovih pravic (2019/2580(RSP)), ki »odločno obsoja vse kršitve človekovih

⁵⁸ Zakon Republike Litve o pravnem statusu tujcev, 6. 11. 2017, 133 (4) člen.

⁵⁹ Seznam dostopen na spletni strani: Republika Litva, Migirs, <https://www.migracija.lt/en/prohibition-to-enter-the-republic-of-lithuania>.

⁶⁰ Resolucija »Poziv k sankcijam zoper tiste, ki so vpleteni v zadevo Sergej Magnitskiy«, 9. 2. 2018.

⁶¹ Prav tam, preambula, 1. odstavek.

⁶² Prav tam, preambula, 5. odstavek.

⁶³ Prav tam, preambula, 8. odstavek. Glej tudi Dilane et al., 2020, e-vir.

⁶⁴ *Proceeds of Crime (Amendment) Act 2018*.

⁶⁵ Graham, 2018.

⁶⁶ Annual Report: Her Majesty's attorney general for Gibraltar 2017-2018, 2018, str. 12.

pravic po svetu; poziva k hitri vzpostavitvi avtonomnega, prilagodljivega in reaktivnega vseevropskega sistema sankcij, ki bi omogočal osredotočanje na posameznike, države in nedržavne akterje ter druge subjekte, odgovorne za hude kršitve človekovih pravic ali vpletene vanje.⁶⁷ Nadalje Resolucija v drugem odstavku »... pozdravlja dejstvo, da je bila v številnih državah sprejeta podobna zakonodaja, ki obravnava kršitelje človekovih pravic po vsem svetu [ter poudarja], da je treba pri čezatlantskem sodelovanju poskrbeti, da bodo kršitelji človekovih pravic odgovarjali; spodbuja druge demokratične države, naj oblikujejo podobne instrumente.«⁶⁸

Evropski parlament je z resolucijo pozval evropske institucije in države članice, naj sprejmejo ustrezno zakonodajo za sankcioniranje kršitev človekovih pravic. Svet Evropske unije je dobro leto kasneje, 7. decembra 2020, v tej smeri sprejel dva zavezujoča akta in sicer, Uredbo Sveta (EU) 2020/1998 o omejevalnih ukrepih proti hudim kršitvam in zlorabam človekovih pravic⁶⁹ in Sklep 2020/1999 o omejevalnih ukrepih proti hudim kršitvam in zlorabam človekovih pravic.⁷⁰ Oba pravna vira podajata pravno podlago za sankcioniranje fizičnih in pravnih oseb, ki so bile domnevno vpletene v kršenje človekovih pravic kot so denimo prepoved genocida, hudodelstev zoper človečnost.⁷¹ Omejevalni ukrepi vključujejo prepoved vstopa v države članice Evropske unije, prehoda njihovega ozemlja in zamrznitev sredstev. Oba navedena pravna akta Evropske unije, ki sta vzpostavila globalni evropski sistem sankcij za kršitelje človekovih pravic, sta neposredno zavezujoča v pravnih redih držav članic. Države članice so preko svojih institucij odgovorne za uveljavitev uredbe in sklepa ter seznama sankcij zoper fizične in pravne osebe, pri čemer ju morajo izvrševati v domačih pravnih redih. Svet Evropske unije je od uveljavitve uredbe in sklepa na seznam sankcij iz Priloge I uvrstil že nekaj fizičnih in pravnih oseb.⁷² Poudariti je

⁶⁷ Resolucija Evropskega parlamenta, 14. 3. 2019, 1. odstavek.

⁶⁸ Prav tam, 2. odstavek.

⁶⁹ Uredba Sveta (EU) 2020/1998, 7. 12. 2020.

⁷⁰ Sklep Sveta (SZVP) 2020/1999, 7. 12. 2020.

⁷¹ Svet Evropske Unije je v sklepu 2020/1999 zapisal, da »vzpostavlja okvir za ciljno usmerjene omejevalne ukrepe za obravnavanje hudih kršitev in zlorab človekovih pravic po vsem svetu. V tem kontekstu Svet poudarja pomen mednarodnega prava s področja človekovih pravic ter vzajemno delovanje mednarodnega prava s področja človekovih pravic in mednarodnega humanitarnega prava pri preudarkih o uporabi ciljno usmerjenih omejevalnih ukrepov v skladu s tem sklepom«, Preambula 2020/1999, 4. odstavek. Glej podrobneje Letnar Čeranič, 2021, e-vir.

⁷² EU Sanctions Map, Sanctionsmap.eu, e-vir.

potrebno, da je še prezgodaj ocenjevati ali bo globalni evropski sistem za sankcije tudi živel v praksi vseh držav članic Evropske unije. Izkušnje iz primerjalno pravne ureditve kažejo, da so številne države zavezane omejevati vstop, gibanje in razpolaganje sredstev tistim posameznikom, ki so bili domnevno vpleteni v sistematične kršitve človekovih pravic v domačih okoljih. Države v tej luči ne le, da sankcionirajo kršitve človekove pravice na tujem, temveč njihovi ukrepi prispevajo k varovanju človekovih pravic na slovenskem ozemlju.

4. Razlogi za spremembo slovenske ureditve

Razlogov za spremembo slovenske ureditve v smeri sprejetja t.i. Magnitskijevega zakona je več. Razdelimo jih lahko v pravne, etične in zunanje-politične. Prvič, slovensko državo zavezujejo viri evropskega in domačega prava glede omejevalnih ukrepov. Njen najvišji pravni vir, slovenska ustava, ji narekuje, da mora spoštovati, varovati in uresničevati človekove pravice in temeljne svoboščine. Slovenska ustava tako slovensko državo zavezuje ne le, da sama ne krši človekovih pravic, temveč si mora prizadevati, da tudi vsi drugi subjekti in deležniki spoštujejo in varujejo človekove pravice.⁷³ Slovenska država si mora prizadevati, da na njeno ozemlje ne vstopajo posamezniki, ki so domnevno vpleteni v kršitve človekovih pravic, kot tudi njeni pravni subjekti, kot so denimo banke s sedežem v Slovenijo, ne sodelujejo s posamezniki in pravnimi osebami, ki so bili vpleteni v kršitve človekovih pravic. Kljub temu v slovenski državi ne obstaja natančna pravna podlaga za sankcioniranje posameznikov, ki so bili domnevno vpleteni v kršitve človekovih pravic v tujini. Veljavni zakon o omejevalnih ukrepih sicer podaja pravni okvir za izvajanje omejevalnih ukrepov, vendar natančnejši in specifični ukrepi izostajajo. Zato je dopolnitev veljavne ureditve s pravnega vidika zagotovo dobrodošla, še posebej zaradi uresničevanja evropskega režima za sankcioniranje kršitev človekovih pravic. Taki ukrepi bi spodbujali spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin na vseh ravneh oblasti na podlagi sistema zavor in ravnovesij in načela delitve oblasti.⁷⁴

Drugič, slovensko državo simbolično zavezujejo tudi njeni izvori, saj je nastala tudi zaradi sistematičnega kršenja človekovih

⁷³ Letnar Čerňič, 2018.

⁷⁴ URS, 3. člen, 2. odstavek.

pravic in temeljnih svoboščin v nekdanjem režimu. Predhodnica slovenske države je pred letom 1990 pripadala krogu avtokratskih in totalitarnih režimov v srednji in vzhodni Evropi.⁷⁵ Številni njeni prebivalci so v času nedemokratskega režima zaradi sistematičnih kršitev človekovih pravic zbežali v demokratične države. Sodobna slovenska demokratična družba v tej luči nosi zgodovinski dolg, da poskuša sankcionirati kršitve človekovih pravic iz tujine.

Tretjič, dopolnitev ureditve je potrebna tudi zaradi zunanjepolitičnih razlogov. Slovenska država sodi v krog evropskih in svetovnih držav, ki podpirajo človekove pravice, institucije in vlada vino prava. Vse več razprav o nekaznovanosti oseb, vpletenih v korupcijo in kršitve človekovih pravic, je spodbudilo gibanje za sprejetje zakonov, usmerjenih proti posameznikom zaradi kršitev, storjenih izven jurisdikcije posameznih držav. Slovenija bi kot zagovornica človekovih pravic in boja proti korupciji morala biti del globalnega gibanja in sprejeti lastne ukrepe ter s tem slediti drugim evropskim državam. Če Slovenija ne sprejme ukrepov v smeri zoperstavljanja takšnim kršiteljem, obstaja nevarnost, da bo sama postala magnet za storilce tovrstnih ravnanj. Slovenija bi s sprejetjem takšnega akta v svoji zakonodaji prvič sprejela celovite ukrepe v luči boja proti hudim kršitvam človekovih pravic in bi s tem dokazala zavezanost države k zagotavljanju systemske zakonodaje za preprečevanje pranja in hrambe denarja oseb, vpletenih v ravnanja, ki pomenijo hude kršitve človekovih pravic izven teritorija države.

Sankcije zoper kršitve človekovih pravic bi se prav tako lahko izkazale za neprecenljivo orodje tam, kjer so druga diplomatska prizadevanja neuspešna, ali kjer so bili poskusi mednarodnega soglasja počasni ali neuspešni. Takšne sankcije bi Sloveniji zagotovile dodatno diplomatsko orodje, ki je z obravnavo finančnih interesov storilcev bolj prepričljivo kot tradicionalna diplomatska orodja. Sprejem takšnega zakona bodisi novele bi služil kot sredstvo za generalno prevencijo storitve ali ponovitve takih dejanj in nenazadnje kot sporočilo, da se naša država lahko upravičeno postavi ob bok državam, ki spoštujejo načela pravne države, predvsem pa človekove pravice. Slovenski ukrepi bi zapolnil vrzeli v nacionalnem diplomatskem arzenalu in pomembnim akterjem

⁷⁵ Juhant, 2008; Fijalkowski, Groseanu, (ur.), 2015.

na globalni ravni sporočil zavezanost Slovenije, da bo preprečila nadaljnje kršitve človekovih pravic.

5. Možni modeli za uvedbo ukrepov v slovenski ureditvi

Za uveljavitev elementov sankcioniranja kršitev človekovih pravic v slovenski pravni red obstaja več možnosti. Potencialna modela sta dva:

1. veljavnim zakonom dodamo nove določbe;
2. ali pa sprejmemo enotni »Magnitskijev« zakon.

Prva rešitev vključuje noveliranje področnih zakonov, kot denimo, Zakona o tujcih,⁷⁶ Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranju terorizma,⁷⁷ Zakona o odvzemu premoženja nezakonitega izvora,⁷⁸ Zakona o omejevalnih ukrepih, ki jih Republika Slovenija uvede ali izvaja skladno s pravnimi akti in odločitvami, sprejetimi v okviru mednarodnih organizacij (Zakon o omejevalnih ukrepih)⁷⁹, in še katerih. V te zakone bi lahko vključili nove zakonske določbe, ki bi omejevale vstop in gibanje oseb, ki so domnevno vpletene v kršitve človekovih pravic, na slovenskem ozemlju in zamrznitev njihovih sredstev. Druga rešitev terja, da Državni zbor sprejme nov zakon, ki bi na enem mestu vključeval vse državne obveznosti do obravnavanja domnevnih storilcev kršitev človekovih pravic v tujini.⁸⁰

Avtorji smo prepričani, da je v slovenskem pravnem redu potreben in nujen samostojen Magnitskijev zakon. Nekateri bodo trdili, da je zakonodajni okvir za uvedbo takšnih sankcij v Sloveniji že vzpostavljen denimo v okviru Zakona o omejevalnih ukrepih, vendar se nam zdi, da slednja pravna podlaga ne zadostuje. Zakon o omejevalnih ukrepih podaja pravno podlago za izvršitev pravnih virov, ki so bili sprejeti v okviru mednarodnih organizacij.⁸¹ Ne podaja pa samostojne in samo izvršljive pravne podlage za

⁷⁶ ZTuj-2.

⁷⁷ ZPPDFT-1.

⁷⁸ ZOPNI.

⁷⁹ ZOUPAMO.

⁸⁰ Glej tudi Letnar Černič, 2019, e-vir.

⁸¹ ZOUPAMO v 1. členu določa, da »Ta zakon ureja omejevalne ukrepe, ki jih Republika Slovenija skladno s pravnimi akti in odločitvami, sprejetimi v okviru mednarodnih organizacij, uvede oziroma izvaja zaradi vzpostavitve ali ohranitve mednarodnega miru in varnosti, zagotavljanja spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, razvoja oziroma utrjevanja demokracije in pravne države ter drugih z mednarodnim pravom skladnih ciljev.«

sprejetje ukrepov izven okvira odločitev Evropske unije in ostalih mednarodnih organizacij. Četudi lahko izvršilni organ (vsaj teoretično) že zavrne vstop osebam na slovensko ozemlje, pa se nam zdi, da niso vzpostavljeni zadostni pravni temelji za druge ukrepe, ki bi omogočali učinkovita sredstva v boju zoper hude kršitve človekovih pravic (npr. zamrznitev sredstev). Enako so trenutne pristojnosti za omejevalne ukrepe preveč razpršene med različne organe javne uprave, zato se upravičeno zastavlja vprašanje o njihovi praktičnosti in učinkovitosti. Ali lahko različni organe izvršilne oblasti kljub razpršeni pristojnosti učinkovito izvajajo omejevalne ukrepe ali pa je potrebna ustanoviti posebno službo, ki bi holistično skrbela za njihovo izvajanje? Samostojen in enovit zakon bi lahko izboljšal ukrepanje slovenske države v praksi, pri čemer bi bilo potrebno pristojnosti za sankcioniranje v smeri čim boljše učinkovitosti prenesti le na eno institucijo slovenske demokratične in pravne države. Zakoni, ki delujejo eksteritorialno in ustvarjajo potencialno globalni sistem sankcij, bodo dosegli svoj polni potencial le, če bodo široko in dosledno sprejeti v večini pravnih redov, zato bi Slovenija s sprejetjem svoje zakonodaje v slogu Magnitskega prispevala svoj delež k oblikovanju tega nove normativne ureditve.

6. Sklep

V prispevku smo obravnavali uvajanje ukrepov v domačih pravnih ureditvah in na evropski ravni glede sankcioniranja posameznikov, ki so bili vpleteni v kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Kršitve človekovih pravic so v globalnem kontekstu v vzponu. Evropska unija, kljub svojim notranjim težavam, ostaja eno od zadnjih območij, ki si prizadeva spoštovati človekove pravice, vladavino prava in ustavno demokracijo. Institucije Evropske unije in njene države članice so se odločile, da morajo varovati in uresničevati človekove pravice in temeljne svoboščine tudi zunaj svojih meja. Zaradi zadnjih geostrateških dogodkov od Belorusije do Xianjinga se zdi, da je Evropska unija v globalnem okolju vse bolj osamljena pri varovanju človekovih pravic, pri čemer se s kršitvami srečuje tudi doma. Sergej Magnitsky se je zaradi razkritja nepravilnosti znašel v osrčju avtorskega stroja, ki je na koncu privedel do njegove smrti. Njegova smrt ni osamljen, temveč šolski primer običajnih praks,

ki se jih poslužujejo avtorski in totalitarni režimi. Vodilne globalne ustavne demokracije so se zato odločile, da bodo sprejele zakone, ki bodo otežili gibanje oseb, ki so bile vpletene v kršitve človekovih pravic, in njihovega kapitala. Čas je, da jim sledi tudi slovenska država.

Številne države so reformirale ureditve, ki omogočajo sankcioniranje posameznikov in tudi gospodarskih družb, ki so bile vpletene v kršitve človekovih pravic. Zavezujoča ureditev za sankcioniranje pravnih subjektov velja tudi na evropski ravni. Slovenska država bi morala zato, da bi ureditev postala bolj pregledna in praktično uporabna, reformirati obstoječo ureditev bodisi z noveliranjem bodisi s sprejetjem samostojnega zakona.

Deležniki v institucijah slovenske demokratične in pravne države se morajo vprašati, ali Slovenija potrebuje tak zakon. Avtorji smo prepričani, da je sprememba zakonske ureditve potrebna, če želimo učinkovito zavarovati človekovo dostojanstvo v slovenski družbi in izven. Uvedba sankcioniranja v zakonsko ureditev bi pokazala, da slovenska država ne želi postati oaza za kršitelje človekovih pravic iz vsega sveta ter da je pripravljena obravnavati domnevne storilce kršitve človekovih pravic izven njenih meja.

LITERATURA IN VIRI

Samostojne publikacije

- Avbelj, M., Letnar Černič, J. (2020). *The Impact of European Institutions on the Rule of Law and Democracy: Slovenia and Beyond*. Oxford: Hart, Bloomsbury Publishing.
- Belavusau, U., Gliszczynska-Grabias, A. (2020). *Constitutionalism Under Stress: Essays in Honour of Wojciech Sadurski*. Oxford: Oxford University Press.
- Bobek, M. (2017). *Central European Judges Under the European Influence The Transformative Power of the EU Revisited*. Oxford: Bloomsbury Publishing.
- Bobek, M., Adams-Prassl, J. (ur.). (2020). *The EU Charter of Fundamental Rights in the Member States*. Oxford: Bloomsbury Publishing.
- Browder, B. (2015). *Red Notice: A true Story of High Finance, Murder and One Man's Fight for Justice*. New York: Simon & Schuster.
- Ferraro, F., Carmona, J. (2015). *Fundamental Rights in the European Union: The Role of the Charter after the Lisbon Treaty*. European Parliament, EPRS.
- Fijalkowski, A., Grosescu, R. (ur.). (2015). *Transitional Criminal Justice in Post-Dictatorial and Post-Conflict Societies*. Intersentia Uitgevers.
- Firestone, T., Contini, K. (2018). *The Global Magnitsky Act*. Washington, D. C.: Backer McKenzie.
- Juhant, J. (2008). *Im Feuer der europäischen Ideenzüge: Slowenien*. Vol. 24. LIT Verlag: Münster.
- Letnar Černič, J. (2018). *Slovenija na razpotju: geneza varstva človekovih pravic v slovenski družbi*. Kranj: Nova univerza, Fakulteta za državne in evropske študije.
- Letnar Černič, J., et al. (2018). *Reforma demokratične in pravne države v Sloveniji*. Kranj: Nova univerza, Fakulteta za državne in evropske študije.

- Novak, M. (2010). Uvod v pravo. Nova Gorica: Nova univerza, Evropska pravna fakulteta.
- Ruys, T. (2017). Reflections on the Global Magnitsky Act and the Use of Targeted Sanctions in the Fight against Grand Corruption. Bruxelles: Bruylant.
- Schabas, W. A. (2015). The European Convention on Human Rights: A Commentary. Oxford: Oxford University Press.
- Smith, B., Dawson, J. (2020). Magnitsky legislation. House of Commons Library. URL: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-8374/CBP-8374.pdf>, 12. 12. 2021.
- Šturm, L. (1998). Omejitev oblasti: ustavna izhodišča javnega prava. Ljubljana: Nova Revija.

Članki v revijah

- Harding, L., Chulov, M. (2020). Magnitsky sanctions: who are those being targeted by UK? The Guardian, 6. 7. 2020. URL: <https://www.theguardian.com/law/2020/jul/06/magnitsky-sanctions-who-are-those-being-targeted-by-uk>, 7. 12. 2021.
- Graham, C. (2018). The Magnitsky Act: How a lawyer's death spurred a global fight against Russian corruption and abuses. The Telegraph, 11. 3. 2018. URL: <https://www.telegraph.co.uk/politics/0/magnitsky-act-lawyers-death-spurred-global-fight-against-russian/>, 7. 12. 2021.

Prispevki v zbornikih in poglavja v knjigah

- Cerar, M. (2018). Nekaj temeljnih pogledov na pojem države. V: Uvod v pravoznanstvo / Cerar, M., Novak, A., Pavčnik, M. (ur.). Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, str. 91-149.
- Lenaerts, K., Gutiérrez-Fons, J. A. (2014). The Place of the Charter in the EU Constitutional Edifice. V: The EU Charter of Fundamental Rights / Peers, S., et al. (ur.). Oxford: Hart Publishing.

Pravni viri

- Criminal Finances Act 2017. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/22/contents>, 7. 12. 2021.
- Global Magnitsky Human Rights Accountability Act, S284 (GMA). 18. 4. 2016. URL: <https://www.congress.gov/bill/114th-congress/senate-bill/284/text/es>, 7. 12. 2021.
- Obligation to Leave and Prohibition on Entry Act. Republika Estonija. 18. 1. 2017. URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/517012017004/consolide>, 7. 12. 2021.
- Proceeds of Crime (Amendment) Act 2018. First Supplement to the Gibraltar Gazette, No. 4436. URL: <https://www.gibraltarlaws.gov.gi/legislations/proceeds-of-crime-amendment-act-2018-2704>, 7. 12. 2021.
- Resolucija Evropskega parlamenta z dne 14. marca 2019 o evropskem sistemu sankcij za kršitve človekovih pravic (2019/2580(RSP)).
- Resolucija Poziv k sankcijam zoper tiste, ki so vpleteni v zadevo Sergej Magnitskiy. Parlament Republike Latvije, št. 2018/29.1, 9. 2. 2018. URL: <https://www.vestnesis.lv/op/2018/29.1>, 7. 12. 2021.
- Sanctions and Anti-Money Laundering Act 2018. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/13/contents/enacted/data.htm>, 7. 12. 2021.
- Sklep Sveta (SZVP) 2020/1999 o omejevalnih ukrepih proti hudim kršitvam in zlorabam človekovih pravic. OJ L 410I z dne 7. decembra 2020.
- Splošna deklaracija človekovih pravic. Uradni list RS, št. 24/2018 z dne 13. 4. 2018.
- The Global Human Rights Sanctions Regulations 2020. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2020/680/contents/made>, 7. 12. 2021.
- Uredba Sveta (EU) 2020/1998 o omejevalnih ukrepih proti hudim kršitvam in zlorabam človekovih pravic. UL L 410I z dne 7. decembra 2020.
- Ustava Republike Slovenije (URS). Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 - UZS68, 66/00 - UZ80, 24/03 - UZ3a, 47, 68, 69/04 - UZ14, 69/04 - UZ43, 69/04 - UZ50, 68/06 - UZ121,140,143, 47/13 - UZ148, 47/13 - UZ90,97,99, 75/16 - UZ70a in 92/21 - UZ62a.
- Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (ZOPNI). Uradni list RS, št. 91/11, 25/14 in 53/18 - odl. US.
- Zakon o omejevalnih ukrepih, ki jih Republika Slovenija uvede ali izvaja skladno s pravnimi akti in odločitvami, sprejetimi v okviru mednarodnih organizacij (ZROUPAMO). Uradni list RS, št. 127/06.
- Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-1). Uradni list RS, št. 68/16, 81/19, 91/20 in 2/21 - popr.
- Zakon o tujcih (Ztuj-2). Uradni list RS, št. 91/21 - uradno prečiščeno besedilo in 95/21 - popr.
- Zakon Republike Litve o pravnem statusu tujcev. Št. IX-2206, 6. 11. 2017.

Sodna praksa

ESČP Magnitskiy in drugi proti Rusiji, Evropsko sodišče za človekove pravice, št. 32631/09 in 53799/12, 27. 8. 2019, ECLI:CE:ECHR:2019:0827JUD003263109.

Spletni viri

- Dilane, S. et al. Magnitsky case-related assets worth half a million dollars arrested. BNN, 9. 3. 2020. URL: <https://bnn-news.com/magnitsky-case-related-assets-worth-half-a-million-dollars-arrested-211197>, 7. 12. 2021.
- EU Sanctions Map. Sanctionsmap.eu. URL: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>, 12. 12. 2021.
- Jegelevicius, L., et al. Lithuanian parliament passes ‚Magnitsky act‘. The Baltic Times, 16. 11. 2017. URL: https://www.baltictimes.com/lithuanian_parliament_passes__magnitsky_act_/, 7. 12. 2021.
- Letnar Černič, J. Slovenski Magnitskijev zakon? LEXPERA, 20. 9. 2019. URL: <https://www.iusinfo.si/medijsko-sredisce/kolumne/249524>, 7. 12. 2021.
- Letnar Černič, J. Utopija ali resničnost? LEXPERA, 1. 1. 2021. URL: <https://www.iusinfo.si/medijsko-sredisce/kolumne/277120>, 7. 12. 2021.
- Magnitsky wins Russian rights battle 10 years after his death. BBC News, 27. 8. 2019. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-49481471>, 7. 12. 2021.
- Picard, R. Lithuania: Parliament Adopts Version of Magnitsky Act. Organized Crime and Corruption Reporting Project, 16. 11. 2017. URL: <https://www.occrp.org/en/daily/7265-lithuania-parliament-adopts-version-of-magnitsky-act>, 7. 12. 2021.
- Republika Litva. Migirs. URL: <https://www.migracija.lt/en/prohibition-to-enter-the-republic-of-lithuania>, 7.12.2021.
- Russia ‚is now a criminal state‘, says Bill Browder. BBC News, 23. 11. 2009. URL: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/8372894.stm>, 7. 12. 2021.

Drugo

- Annual Report: Her Majesty's attorney general for Gibraltar 2017-2018. (2018). The Attorney General, HM Government of Gibraltar. URL: <http://www.gibraltarlawoffices.gov.gi/uploads/files/AG-Annual-Report-2017-2018.pdf>, 7. 12. 2021.
- Browder, W. Inquiry into targeted sanctions to address human rights abuses, Inquiry into targeted sanctions to address human rights abuses, Australian Magnitsky Act; Countries who have passed Magnitsky sanctions, 14. 1. 2020. URL: <https://www.aph.gov.au>, 7.12.2021.
- Browder, W. Inquiry into targeted sanctions to address human rights abuses. Canberra: Parliament of Australia, 2020. URL: https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Joint/Foreign_Affairs_Defence_and_Trade/MagnitskyAct/Report, 7. 12. 2021.
- Russell, M. A European Magnitsky Act. URL: <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-foreign-affairs-afet/file-a-european-magnitsky-act>, 7.12.2021.